

ACC. N:R. M. 6466:1-11

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking

Härad: Uppvidingeö Handbörds.

Adress: Turåkra, Kråksmåla.

Socken: Äghultö Kråksmåla.

Berättat av: Johan Persson. m. p.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1836, i Kråksmålasocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

II: 23.

Lista 23. Berör Twädelade Hugar.

Vol: 6.

Sidor. 43.-52.

1-11
+ 5 teckn.

Avsn
2

ACC. N:R. M. 6466:1

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
Härad: Uppvidinge- & Lundaväres, Adress: Suråkra, "Bråksmåla."
Socken: Lindhult & Bråksmåla. Berättat av: Johan Persson, m. p.,
Uppteckningsår: 1940. Född år 1836 i Bråksmåla socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

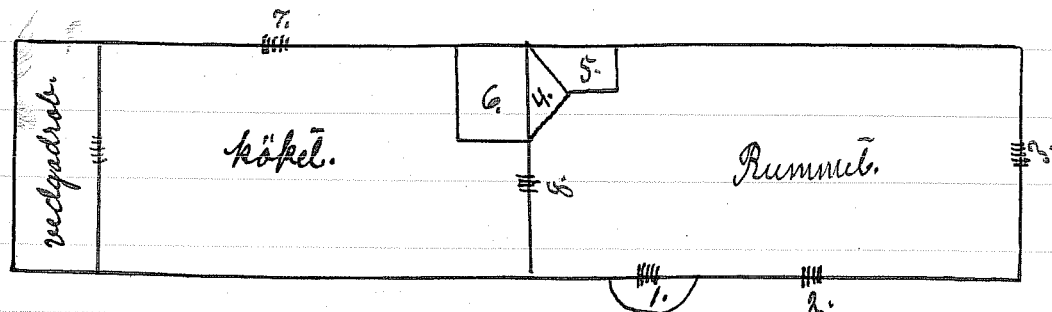
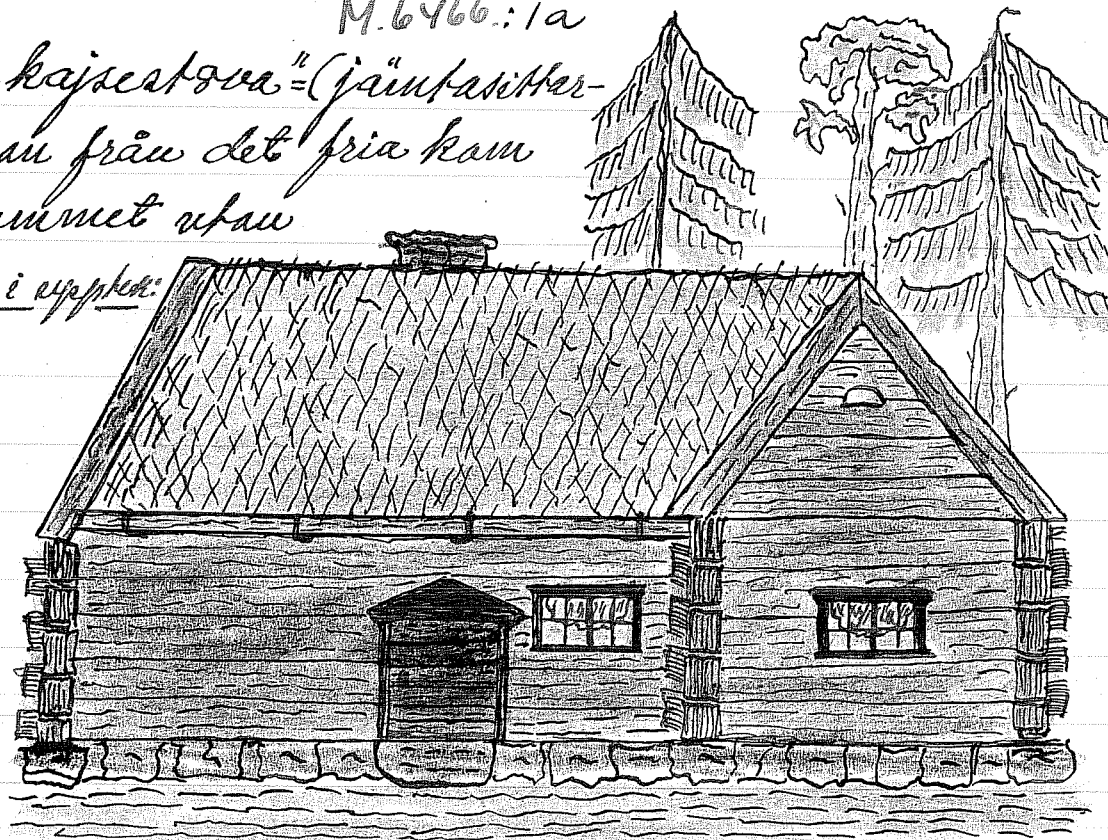
Timmermannen Johan Persson, född den 14/3 1836 i Lindshult, Bråksmåla socken, Kalmar Län. Söd den 12/3 1934 i kommunens älderdams hem sammastädes. Persson var en duktig timmerman och laggmakare i sin krafts dagar. Han var 2 gånger gift och hade i dessa äktenskap 9 barn, som alla nått mogen ålder. Perssons glada humör kunde ej brytas av fattigdomen, som stundom tryckte hårt. Han berättade gärna om sina upplevelser och då brukade han säga, "Ingen har fört så illa & slitit så ont i sin ^{levnad} ~~liv~~, men skam åt den, som klagar." Nu vilar han efter sitt långa dagverk, men vi återge hans uttåg.

M. 6466.: 1a

Nº 14. Kå. "Kun-kajserova" (jäsentar-
stuga." Sär man från det fria kam
direkt in i rummet utan

Förstuga. Läs i uppteck.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

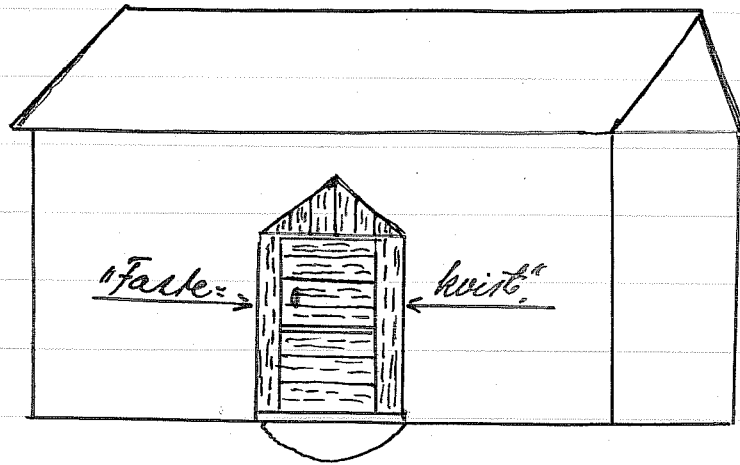

Nº 14. C. Läs om planritningen till ovanstående stuga i
Upppteckningarna!

M. 6466. :1 b

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

№ 15. b.

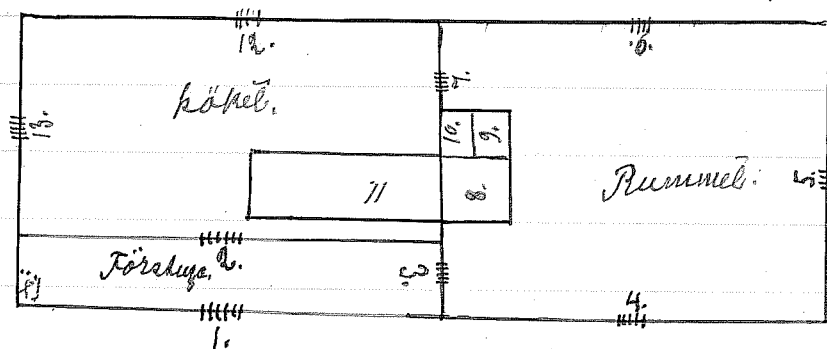

M. 6466: 14

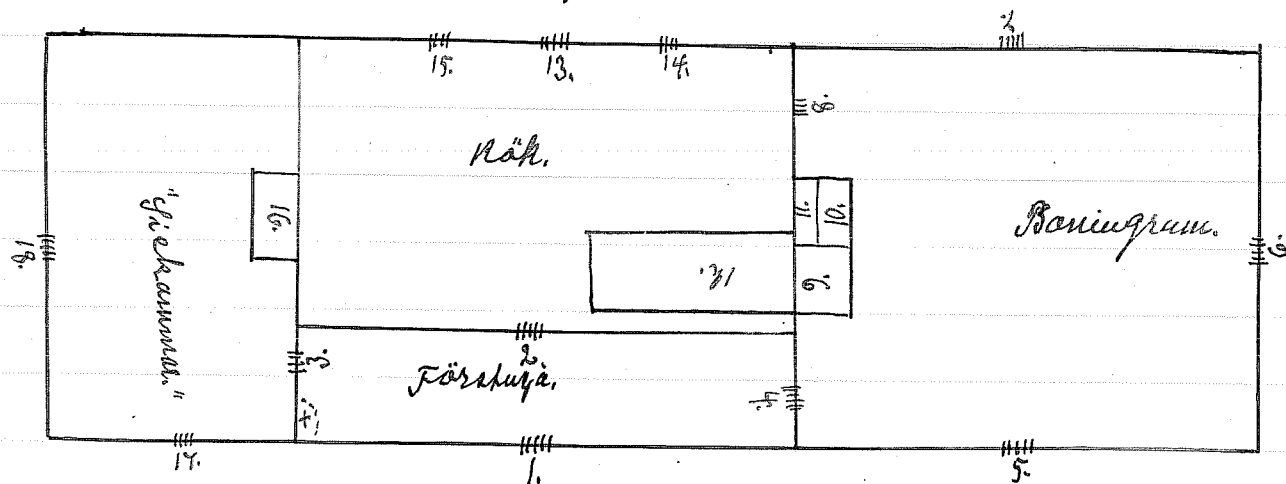
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

N° 13. A. Planritning till "4-knutastova."

Läs läram i uppteckningarna!

N° 13. B. Planritning till "6-knutastova."

Obs! Läs läram i uppteckningarna!

ACC. N:R. M. 6466:2

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Uppvidinge ö landsbörd. Adress: Faråkra, "Kråksmåla."

Socken: Sjögultö Kråksmåla. Berättat av: Johan Persson, m. f.

Uppteckningsår: 1940. Född år 1836, i Kråksmåla socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1. A-B. Ordsbestämningar. Lit. avan, (48.)
2. A-B. Persanbestämningar. Lito.
3. A. Så långt fäderna vetat antala och vi minnas våra gamla mansgårdsbyggnader, så bestodo de flesta av "Förstuga, stort bängrum och lita kök," som ej var kök i nutida mening, ty där slaktades svinen, där Läcktes byk och där brändes brännvin och bryggdes öl. Hos storbänder var de 2 rum och kök, där tillkom d. s. k. "Piekammaren." Första typen benämndes "4-knutastova," den andra typen benämndes "6-knutastova." Se planritning N: 13. A. och Planritning N: 13. B. Bängrum där huvudingången ledde direkt in i bängrummet.

ACC. N:R.

M. 6466:3

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Vikberg,

Härad: Uppvidinge & handbörd. Adress: Furåkra, Kråksmåla.

Socken: Ålgård & Kråksmåla. Berättat av: Johan Persson m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1836 i Kråksmåla socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

var små fattigstugor (jämfasittare.) Sept⁴⁴
ritning n: 14. C. och stugan n: 14. D. Förklaring
över planritning till "4-knutastova". 1. Sörr uti-
från det fria till förstugan. 2. Sörr från första-
gan till köket. 3. Sörr från förstugan till bänings-
rummet. 4. 5. 6. Fönster. 7. Sörr från bäningsrum-
met till köket. 8. Den stora, öppna spisen. 9. Elgus-
gruvan, 10. Den innauför gruvan varande bak-
uznen. 11. den väldigt stora, öppna, köksspisen.
12. Sörr ut i det fria från köket. 13. köksfönstret.

Obs! Verklig typ av "4-knutastova" se teckning n: 9.
Förklaring över planritning till "6-knutastova". 1. Sörr
från det fria till förstugan. 2. Sörr från förstugan
till köket. 3. Sörr från förstugan till "Pekammaren."

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6466:4.

Landskap: Småland.

Upptecknat av:

Erik Viking

Härad: Uppvidinge & Handbörds.

Adress:

Turåkra nr Kråksmåla.

Socken: Älgshult & Kråksmåla.

Berättat av:

Johan Persson. upf.

Uppteckningsår: 1940.

Född år

1836 i Kråksmålasocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4. Sörr från förstugan till bäningsrummet. 5. 6. 7. (45).
Fönster. 8. Sörr från rummet till köket. 9. den
stora spisen. 10. Elgsgruvan. 11. Rakugruven. 12. den
stora kökspisen. 13. Sörr från köket ut i det fria.
14. 15. köksfönster. 16. kammarspisen. 17. 18. kam-
marfönster. Obs: Noga! På båda dessa planrit-
ningar ser vi till vänster i förstugorna följän-
de figur, * som betecknar trappuppgång till
våningen. När man stigit upp för trappan,
så var där en lika stor förstuga, som den
andra. På var "Nattstova" (= Sästtrum) över sta-
ra rummet; samt "Friarekammaren" över kö-
ket. I dessa båda rum voro spisar. Precis
samma förhållande med 6- krukastova"

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M.6466:5

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking.

Härad: Uppvidinge ö Hantbörd.

Adress: Turäkra, "Kråksmåla".

Socken: Sjöghult ö Kråksmåla.

Berättat av: Johan Persson, m.f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1836, i Kråksmåla socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

med tillägg av att det var en hammare (46.
med spis över "Sickammaren". Obs! kanske bor-
de ej skrivet om "6-knutastover", då frågan
berör tvärläde stugar, men vi får väl hava
ävesende därmed, jag vill tillfylla visa hur
det var på våra bondgårdar i äldre tid.
Obs! Vi nämna sågner om våra världiga "Bygg-
ästover" med sin svalgång och savbod, men
skall tala därom, då frägelista "Loftbodas"
inam kort bevaras. Vad jag upptecknat var
typen för våra mansgårdshygnader från
senare hälften av 1700-talet till omkring
1840. Så började rika bönder bygga "6-knuta-
stover" till tiden 1875. Men sedan helt andra typer.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6466:6

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Vikiing,

Härad: Uppvidinge- & Kånnebo. Adress: Turåkra, Kräksmåla.

Socken: Älgshult & Kräksmåla. Berättat av: Johan Persson, m.f.

Uppteckningsår: 1940. Född år 1886, i Kräksmålasocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Se bemälda "4-knutade tvärlade stugorna" utträng⁽⁴⁷⁾
de efterhand de mälriga "Byggästoverna", sade
gamla fäder. Teckning n:o 14. visar oss en st.
"Jämsättarstuga" i Lindshults ägor, Kräksmåla-
socken. I den stugan kom man direkt in i
boingsrummet genom dörren från det fria. Stu-
gan har legat 500 meter från mitt nuvarande
hem. Den beboddes sist av en gammal, religiös
gammal, "kuna-Rajsa", som spann för födan
i Lindshults bönder. Samt ung har jag varit
inbjuden på kaffe flera gånger av den gam-
la, som hade det mycket rent på påndagarna.
Stugan har varit rivet sen 40 år tillbaka. Det
fanns gott om sådana stugor hos oss för 50 år

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6466:7

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Uppvidingeö Handboäds. Adress: Furåkra nr Kråksmåla.

Socken: Feghultö Kråksmåla. Berättat av: Johan Persson, m. f.

Uppteckningsår: 1940. Född år 1836, i Kråksmålasocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sedan, men nu äro alla jämnade med ⁽⁴⁸⁾ mark.
 Spis och en liten bakugn var i hörnet
 inne i rummet och spis i köket. Se planrit-
 ning N° 14, G. Förklaring öfver planritning
 N° 14, G. 1. Sörren från det fria till rummet. 2. 3. fön-
 ster. 4. spisen. 5. Bakugn. 6. kökspis. 7. kökspäls. 8.
 Sörr från rummet till köket. —

Med dessa uppteckningar har jag tillkännagivit
 våra orters bostadshus från slutet av
 1700-talet med visshet till omkring 1875. Se
 talat tydligt i de flesta fall "Tvådelade stu-
 gor". Ex. en garderob i ett av rummen får ej
 medräknas, sam rum. Endast kök och egent-
 liga bostadsrummet bör beaktas, sam för-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6466: 8

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Vikberg,

Härad: Elfvärdsö & Lundby.

Adress: Tursåkra, Kråksmåla.

Socken: Älgåker & Kråksmåla.

Berättat av: Johan Persson, m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1836, i Kråksmåla socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

rumslägenheter. Vad "6-knutstover" beträffar⁽⁴⁹⁾ far, så vora dom på jämförda med de äfriga och av betydligt yngre datum. Obs! Att kunna lämna svar på det hela i överenssammanhang med frågelistan är mig ej möjligt; enär åtskilligt ej förekommit hos oss. Jag vill be meddela våra ortsförekomster. Obs! Men så äro frågelistorna till för att besvaras över hela Sverige; det förstår jag. - Merå. B. Obs! Det är redan upptecknat att dessa hos vora våra gårdars mansgårdsbyggnad. (= Bostad.) Vi fastslå typen "4-knutstover". Här märkes i nedre botten förutom förstugan bänigrummet och köket. En trappa upp märkes förutom överför-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6466:9

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking

Härad: Uppvidinge ö Handbörds.

Adress: Furåkra, "Kråksmåla".

Socken: Blghult ö Kråksmåla.

Berättat av: Johan Persson, m.f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1836 i Kråksmålasocken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

stugan "Nattstova" över rummet å nedre (50.
botten och "Friarekammaren" över köket.

G. Det kunde å "jämtasittarslugor" och torpstugor
förekomma (ej allmänt) en inbyggd förstuga
utanför väggen, den s.k. förstugan i Ristan bet-
te hos oss "Fästeskivst", och var av bräder (ej fimrad)

Den hade dörr, se teckning N: 15. E! Den hade inget
rum i sin öfra våning, där fanns ingen våning,
ty "Fästeskivsten" var ej panelad. När man gått
genom den var nästa dörr till rummet. Att
förstuga var avskild invändigt synes å
teckningar N: 13. A. och N: 13. B. I inget av husets
rummen var ryggåsen synlig, ty dem voro pa-
nelade. Vile man se ryggåsen i våra gamla hus-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6466:10Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl Viking,Härad: Uppvidinge ö Handböl.Adress: Furåkra, "Kråksmåla."Socken: Älgshult ö Kråksmåla.Berättat av: Johan Persson, m.f.Uppteckningsår: 1940.Född år 1836. i Kråksmåla socken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gårdsbyggnader, så ledde en smal trappa från⁽⁵⁾
övre förstugan genom en backlucka upp på vin-
den. Där var ryggsä och ridoäsar synliga. Oh!
Det fanns en utgångsdörr på kökets Bortsida, men
den ledde i de flesta fall ut i det. Var där nå-
gon gång en likadan byggnad, som benäm-
nde "Fästekvist" då hette den "Köksfästa". Var
matlagningshärdar och bakugn låg det bety-
ser tydligen planritningarna, då man sam-
tidigt läser därtill tillhöriga uppteckningar.
4. A. Vi veta inga andra tvärumstugor än de
upptecknade, såvitt jag icke medräknar
här sporbänder d. s. k. bryg-byk och brännerist-
va. Det var en liten barfäckt stuga delad på

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6466:11

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Vikar

Härad: Uppvidinge & Hälbo.

Adress: Furåkra, "Kråksmåla".

Socken: Hälbo & Kråksmåla.

Berättat av: Johan Persson.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1836 i Kråksmåla socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

tvären i 2 rum. Sär skruades panelning och dörrar
samma vora på gavlarna.

B. Se stugor, som äro beskrivna vora där vi kunna finna.

C. Vidare okänt.

5. A.

B. Perioden avser tiden hos oss från 1700-talets senare hälft
till 1840. Gen tillkamma d. n. k. "6-knubastgverna" till
omkring 1875. efter den tiden tillkom olika typer mer
och mer, men en och annan "6-knubastgva" brukas
ännu å våra gårdar, men "4-knubastgverna" äro rida.

C. De gamla "4-knubastgverna" uppfördes näst på 1700-
talet till omkring 1825. Någon finnas hälsat, nästan

D. De gamla husen finna vara i sitt skick till dess de
revos, möjligen utlyst för en mot tegel och de små fänt-
ren med stjärre.

Skriv endast på denna sida! G. a. se avsnitt.